

Grupa

Grupa to zbiór przynajmniej trzech osób, którego członkowie współdziałają ze sobą na zasadzie odrębności od innych w celu zaspokojenia własnych potrzeb. Charakteryzuje się stałą strukturą oraz względnie jednolitym systemem norm i wartości. Są różne podejścia, co do definicji grupy. Dla jednych badaczy dwie osoby, czyli diada tworzy grupę, dla innych trzy osoby, czyli triada to warunek tworzenia się grupy (chodzi o tworzenie typów stosunków społecznych np: mediacje, koalicja, opozycja). Definicji pojęcia grupa i podziału grup jest wiele. Autorzy wychodzą przy klasyfikowaniu grup z różnych założeń i stosują różne zasady podziału. Ale wszyscy podkreślają, że warunkiem powstania grupy jest jej organizacja wewnętrzna, czyli instytucja kontroli i wzory działania. Są cztery warunki potrzebne do formułowania się grupy:

1. Między osobami musi wystąpić wzajemna interakcja.
2. Osoby muszą mieć wspólny cel.
3. W grupie muszą istnieć normy i określony system wartości.
4. W zbiorze musi istnieć struktura (pełnione role).

Członkowie grupy muszą także mieć świadomość, że stanowią w stosunku do innych grup odrębny zbiór osób.

Autorzy publikacji psychologicznych i socjologicznych wyróżniają kilka podziałów grup:

Grupy małe – liczą do kilkunastu członków, relacje bezpośrednie osobiste, przyjacielskie, w większości mają charakter grup nieformalnych (rodzina, grupa rówieśnicza).

Grupy duże – zazwyczaj bardzo liczne, członkowie są skupieni wokół organizatorów i przywódców, ze względu na dużą liczebność kontakty mają charakter pośredni, więź formalna, występuje kontrola instytucji i hierarchia służbowa (narodowe, religijne, partie polityczne).

Grupy formalne – mają dobrze rozwinięty system organizacji i kontroli, cele są określane z zewnątrz, powstają w sposób odgórny (szkoła, wojsko, partia polityczna).

Grupy nieformalne – silna więź emocjonalna łącząca członków grupy, zaspokajają szereg potrzeb psychicznych i społecznych, mają wpływ na postawy i zachowania członków (grupa rówieśnicza, kółko zainteresowań).

Grupy otwarte – charakteryzują się łatwością dostępu do grupy, swobodny wstęp dla członków.

Grupy ekskluzywne – obowiązują surowe kryteria przyjęcia do grupy np.: stowarzyszenie biznesowe.

Grupy ograniczone – stosują różne kryteria przyjmowania członków np.: wykonywany zawód, wiek np.: klub lekarzy, klub emerytów.

Grupy pierwotne – udział w grupie wynika z norm i tradycji, występują silne więzi np.: rodzina, grupa rówieśnicza.

Grupy wtórne - wspólne zainteresowania członków grupy np.: partia polityczna, związek zawodowy, stowarzyszenia.

W każdej grupie jest hierarchia, grupa ma lidera i członków, którzy pełnią role i wykonują zadania. Lider może zarządzać grupą w/g trzech schematów:

1. Lider autokrata sam ustala cele i zadania grupy oraz sam dokonuje podziału zadań między członkami grupy.

2. Lider demokrata zachęca grupę do podejmowania decyzji w zakresie ustalenia celów oraz zadań do wykonania, sam bierze udział w wykonywaniu tych zadań.

3. Lider liberal pozostawia członkom grupy swobodę działania, nie podejmuje decyzji, nie ocenia innych członków.

Różni ludzie różnie postrzegają takie systemy zarządzania w zależności od typu osobowości człowieka, za najbardziej kreatywny większość ludzi uważa system demokratyczny.

Cechy pozytywnego lidera grupy:

1. Zmysł organizacyjny
2. Pozytywne cele, ciekawe pomysły
3. Umiejętność efektywnego komunikowania się
4. Empatia – rozumienie różnych typów osobowości
5. Umiejętność udzielania pochwał
6. Aktywność społeczna
7. Pozytywne myślenie – wiara w realizację celów
8. Dbanie o rozwój własny i grupy
9. Systematyczność wykonywanych, założonych zadań
10. Umiejętne przyjmowanie krytyki

Grupa to najbardziej złożona i rozwinięta forma życia społecznego, w niej nawiązują się sympatie, antypatie, przyjaźnie. Jest to teren socjalizacji człowieka od narodzin przez całe życie. W różnych fazach życia uczestniczymy w różnych grupach przez te małe, nieformalne i formalne oraz duże najczęściej formalne. Nasze życie rozpoczyna się w rodzinie i jest to oczywiście najważniejsza grupa dla naszego rozwoju. Potem należymy do grupy przedszkolnej, następnie jesteśmy uczniami w kilku szkołach. W szkołach możemy uczestniczyć w dodatkowych grupach np. kółkach zainteresowań, drużynie harcerskiej. Możemy również być członkami różnych grup rówieśniczych. Każda z tych grup dostarcza nam nowej wiedzy o życiu i nowych doświadczeń, co przyczynia się do naszego ogólnego rozwoju społecznego. Potem wchodzimy w życie zawodowe, koleżanki i koledzy w pracy to również grupa. W pracy też możemy dodatkowo być członkiem jakiejś dodatkowej grupy np. klubu czytelników, stowarzyszenia biznesowego. Starsi ludzie też przynależą do różnych grup, w których mogą spędzać ciekawie swój wolny czas i rozwijać swoje zainteresowania.

Wszyscy możemy korzystać z zajęć organizowanych przez Domy Kultury w gminach, lub przez inne instytucje kulturalne na terenie całego kraju (kina, teatry, uczelnie wyższe, kluby sportowe, kluby zainteresowań, organizacje charytatywne itp.). Skupiają one ludzi w grupach oferując ciekawe zajęcia z różnych obszarów wiedzy. Każdy region ma swoje możliwości a jest ich wiele. Można je wyszukać w przewodnikach kulturalnych lub w Internecie. Nasza aktywność społeczna wzrasta wraz z uczestnictwem w wielu grupach.

Korzyści, jakie daje przynależność do grupy:

Grupa daje poczucie bezpieczeństwa, nie jesteśmy sami.

Poznajemy wielu przyjaciół, często na całe życie.

Uczymy się rozwijania relacji z innymi ludźmi.

Zaspakajamy wiele naszych potrzeb np. spędzanie czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań.

Daje nam rozwój intelektualny – wymiana doświadczeń, wiedzy na różne tematy.

Uczy radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz rozwiązywania konfliktów.

Uczy różnych umiejętności w sferze prywatnej i zawodowej.

Rozwija przyjaźnie oraz empatię.

Daje możliwość pomagania innym osobom, a także zrozumienia własnych potrzeb.

Minusy przynależności do grupy

Presja społeczna – doprowadzenie do konformizmu.

Dominacja jednostek nad innymi osobami.

Forsowanie własnych argumentów i korzyści przez niektórych członków grupy.

Ludzie najczęściej wybierają grupy zbliżone do siebie wiekiem, poziomem wiedzy i rozwojem intelektualnym. Taką zbiorowość nazywamy **grupą rówieśniczą**. Podobnie jest z młodymi ludźmi, którzy chcą przebywać wśród rówieśników, bo wśród nich najlepiej się czują i dobrze się rozumieją.

Rozróżnia się typy grup rówieśniczych ze względu na kontakty społeczne:

Krąg towarzyski kilkunastoosobowa grupa wypełniająca czas wolny różnymi formami kontaktów towarzyskich. Zbyt długie poświęcenie czasu na przebywanie w grupie może doprowadzić do zaniedbywania obowiązków szkolnych i domowych.

Rekreacyjna grupa działania nastawiona na uprawianie różnych rodzajów rekreacji i sportu. Charakteryzuje się solidarną postawą wobec innych członków grupy oraz chęcią pomocy innym.

Paczka powstaje z kręgu towarzyskiego, mała grupa, którą łączą zainteresowania, nawyki, sympatia.

Banda względnie stała grupa nietolerująca kontroli zewnętrznej. Wspólne interesy i działania zaspokajają potrzeby członków. Przywódca grupy wymaga lojalności i bezwzględного podporządkowania się jej członków (częste postawy agresywne, kolizje z prawem).

Do pewnych grup jesteśmy wpisani naturalnie np. rodzina, klasa szkolna, ale pewne grupy wybieramy świadomie sami. Warto obserwować realizowane cele grupy, czy rzeczywiście są pozytywne, jak oddziałują na naszą świadomość, czy to, co robimy buduje naszą osobowość.

Pozytywnym wpływem grupa daje wsparcie i pozwala na nasz wielostronny rozwój. Jednostka w grupie rówieśniczej podnosi poczucie własnej wartości. Im wyższy poziom popularności w grupie, tym samoocena jednostki jest większa, pozytywny wpływ ma akceptacja przez członków grupy. Jednak na akceptację i popularność trzeba sobie zasłużyć. W związku z tym członkowie podporządkowują się normom grupy oraz sankcjom za nieprzestrzeganie ustalonych norm.

Negatywne wpływy grupy nie budują naszego rozwoju. Czasami grupa ma wpływ destrukcyjny na zachowanie jednostki, który może skończyć się nawet kolizją z prawem. Sygnałem niepokojącym w grupie są alkohol, środki psychoaktywne, agresja. Wtedy potrzebna jest pomoc rodziców, psychologów, pedagogów, lekarzy dająca ochronę przed tymi zjawiskami. Dlatego wybór grupy rówieśniczej przez młodych ludzi jest taki ważny, aby ich rozwój społeczny przebiegał w sposób ciekawy i bezpieczny.

Dobrze jest być asertywnym, bo taka postawa chroni nasz indywidualizm i nie pozwala robić rzeczy niezgodnych z naszymi przekonaniem.

Wybierając grupę musimy uwzględnić, czy jest dla nas wsparciem i czy buduje nasz szeroko rozumiany rozwój.

Bibliografia

- 1.Mika. S, 1991. Psychologia społeczna. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa
- 2.Turowski.J, 1999. Socjologia. Małe struktury społeczne. Lublin
- 3.Encyklopedia Pedagogiczna, 1993. Warszawa

Opracowała
Urszula Malczewska